Lieta Nr. A420374212
SKA-27/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS
Rīgā 2017.gada 16.februārī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Dzintra Amerika,
tiesnese Vēsma Kakste,
tiesnese Rudīte Vīduša,

piedaloties pieteicējas SIA „„Ventspils nafta" terminmāls" pārstāvim zvērinātam advokātam Mārim Loginam un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestāžu Valsts vides dienesta un Vides pārraudzības valsts biroja pārstāvim zvērinātam advokātam Jānim Vaitam un Vides pārraudzības valsts biroja pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „„Ventspils nafta" terminmāls" pieteikumu par Vides pārraudzības valsts biroja 2012.gada 19.janvāra lēmuma Nr. 7s atzīšanu par prettiesisku daļā un labvēlīga administratīvā akta izdošanu par grozījumu izdarīšanu 2010.gada 21.oktobrī izsniegtajā atļaujā B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. VE 10 IB 0054, sakarā ar SIA „„Ventspils nafta" terminmāls" kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 27.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2010.gada 21.oktobrī Valsts vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde (turpmāk – pārvalde) izsniedza pieteicējai SIA „„Ventspils nafta" terminmāls" atļauju B kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai Nr. VE 10 IB 0054 (turpmāk – Atļauja) naftas un naftas produktu pieņemšanai, uzglabāšanai un pārkraušanai.

2011.gada 9.maijā pieteicēja vērsās pārvaldē ar iesniegumu, lūdzot veikt izmaiņas Atļaujā sakarā ar plānoto solventa pārkraušanu un uzglabāšanu. Ar pārvaldes 2011.gada 15.augusta lēmumu Nr. 9.5.-26/65 nolemts neveikt grozījumus atļaujā. Vienlaikus noteikts, ka pieteicējai jāveic saimnieciskā darbība saskaņā ar spēkā esošajiem Atļaujas nosacījumiem un lēmuma pārskatīšana iespējama pēc tehnisku pasākumu veikšanas slēgta pārkraušanas procesa nodrošināšanā.

[2] Pārvaldes lēmumu pieteicēja pārsūdzēja Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk arī – birojs). Ar biroja 2012.gada 19.janvāra lēmumu Nr. 7s (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) nolemts atcelt pārvaldes lēmumu daļā, kurā noteikts, ka tā pārskatīšana iespējama pēc tehnisku pasākumu veikšanas slēgta pārkraušanas procesa nodrošināšanā, bet pārējā daļā pārvaldes lēmums atstāts negrozīts.

[3] Pieteicēja vērsās ar pieteikumu tiesā, lūdzot atcelt pārsūdzēto lēmumu daļā, ar kuru atstāts negrozīts pārvaldes lēmums, un uzlikt pienākumu pārvaldei atkārtoti pēc būtības izvērtēt un apstiprināt pieteicējas 2011.gada 9.maijā iesniegtos grozījumus Atļaujā sakarā ar plānoto solventa pārkraušanu un uzglabāšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 22.aprīļa spriedumu pieteikums noraidīts.

[4] Administratīvā apgabaltiesa, tostarp pievienojoties Administratīvās rajona tiesas sprieduma motīviem, ar 2015.gada 27.februāra spriedumu pieteikumu noraidīja. Apgabaltiesas spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] Lietā ir strīds par diviem aspektiem: vai, pieteicējai veicot plānoto papildus piesārņojošo darbību, netiks pārsniegti Ministru kabineta 2004.gada 27.jūlija noteikumu Nr. 626 „Noteikumi par piesārņojošas darbības izraisīto smaku noteikšanas metodēm, kā arī kārtību, kādā ierobežo šo smaku izplatīšanos" (turpmāk – noteikumi Nr. 626) 6. un 8.punktā noteiktie smakas mērķlielumi; vai, pieteicējai veicot piesārņojošo darbību, tiks nodrošināts Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumu Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti" (turpmāk – noteikumi Nr. 1290) paredzētais gaisa kvalitātes robežlielums benzolam.

[4.2] Pieteicēja uzskata, ka uz to ir attiecināms noteikumu Nr. 626 8.punktā paredzētais smakas mērķlielums 10 ou_E/m^3, bet, iestādes ieskatā, ārpus uzņēmuma teritorijas uz pieteicēju attiecas smakas mērķlielums 5 ou_E/m^3, kas noteikts noteikumu Nr. 626 6.punktā.

Vērtējot minētās tiesību normas kopsakarā ar likuma „Par piesārņojumu" 1.panta 6.punktu, secināms, ka noteikumu Nr. 626 8.punktā noteiktais mērķlielums 10 ou_E/m^3 attiecas uz operatora konkrētā vietā veiktu A, B vai C kategorijai atbilstošu piesārņojošu darbību. Savukārt ārpus attiecīgās piesārņojošās darbības veikšanas vietas robežām smaku mērķlielums, kuru nedrīkst pārsniegt, ir 5 ou_E/m^3.

[4.3] Noskaidrojams, vai birojs pamatoti atzinis, ka no pieteicējas iesniegtajiem smaku izkliedes aprēķiniem nevar secināt, vai pieteicējas plānotās darbības dēļ netiks pārsniegts tiesību normās noteiktais smakas mērķlielums.

Lietā nav strīda, ka pieteicēja smaku izkliedes aprēķinā izmantojusi informāciju tikai par benzolu, ksilolu un toluolu, taču atbilstoši solventa drošības datu lapā norādītajam solventa sastāvā ir arī naftalīns, n-heksāns un nenoteikta satura komponentes. Tādējādi pieteicēja aprēķinos nav ņēmusi vērā visas vielas. Pieteicēja savu nostāju, ka aprēķinos šīs vielas nav ņemamas vērā, nav paudusi nedz iesniegumā, nedz aprēķinos. Pieteicēja nav pierādījusi, ka smaku koncentrācija no aromātiskajiem ogļūdeņražiem, kuri aprēķinos nav iekļauti, būs tik nebūtiska, ka tie smaku izkliedes aprēķinus neietekmēs.

Pieteicēja nav arī iesniegusi pierādījumus apgalvojumam, ka ir veikusi provizorisku smaku novērtēšanu, ņemot vērā arī iespējamās naftalīna smaku emisijas, kas apliecinot to izkliedes atbilstību smaku mērķlielumam. Nav arī pierādījumu tam, ka aprēķinos vērā ņemtie dati ir pareizi.

Ievērojot to, ka saskaņā ar tiesību normām pierādīšanas nasta ir pieteicējai, kā arī ņemot vērā minēto, secināms, ka no pieteicējas iesniegtā aprēķina nav secināms, vai smaku mērķlielumi gan ārpus piesārņojošās darbības teritorijas, gan arī tās teritorijā netiks pārsniegti.

Tas, ka pieteicēja plāno paplašināt darbības jomu, paplašinot pārkraujamo naftas produktu klāstu, var būt, bet var arī nebūt būtiska izmaiņa pieteicējas B kategorijas piesārņojošā darbībā, kura var negatīvi ietekmēt vidi un cilvēku veselību likuma „Par piesārņojumu" izpratnē. Pārvaldei saskaņā ar likuma „Par piesārņojumu" 30.panta pirmo daļu pirms atļaujas izsniegšanas ir pienākums izvērtēt, vai operatora pieteiktā izmaiņa ir būtiska. Savukārt likuma „Par piesārņojumu" 6.panta pirmajā daļā operatoram noteikts pienākums pirms piesārņojošās darbības apzināt informāciju par šīs darbības iespējamo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, bet trešajā daļā – sniegt informāciju vides aizsardzības institūcijām, kuras atbild par atļaujas izsniegšanu. Tādējādi, lai pieņemtu atbilstošu lēmumu, operatoram ir jāapzina informācija par operatora pieteiktās izmaiņas iespējamo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, un tā jāiesniedz iestādei, bet atļauju izsniedzošajai iestādei šī informācija ir jāizvērtē.

Informācija, kāda operatoram ir jāiesniedz iestādei, izriet no likuma „Par piesārņojumu" 29.panta ceturtās daļas kopsakarā ar Ministru kabineta 2010.gada 30.novembra noteikumu Nr. 1082 „Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai" (turpmāk – noteikumi Nr. 1082) 13.punktu un 3.pielikumu.

Saskaņā ar noteikumu Nr. 626 12.punktu gadījumā, ja B kategorijas piesārņojošas darbības radīta piesārņojošu vielu emisija izraisa vai var izraisīt smakas traucējumus, operators izstrādā emisijas limita projektu, kuru tas ietver pieteikumā atļaujas saņemšanai. Savukārt saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 22.aprīļa noteikumu Nr. 200 „Noteikumi par stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projektu izstrādi" (turpmāk – noteikumi Nr. 200) 20.punktu operators emisijas limitu projektā sniedz informāciju par visām vielām, kurām noteikti gaisa kvalitātes normatīvi, kā arī par citām vielām, kuras emitē iekārta.

[4.4] Pieteicēja smaku izkliedes aprēķinā izmantojusi informāciju par benzolu, ksilolu un toluolu. Savukārt atbilstoši solventa drošības datu lapā norādītajam solvents ir aromātisko ogļūdeņražu maisījums, kura sastāvā ir 70,5% aromātisko ogļūdeņražu, tajā skaitā benzols (1-7%), toluols (3-15%), ksilols (6-20%), naftalīns (1-16%) n-heksāns (0,1-0,4%) un nenoteikta satura komponentes (20,5%). Tādējādi smaku izkliedes aprēķinā nav ņemtas vērā visas solventa sastāvā esošās vielas.

Pieteicēja, iesniedzot atļaujas iesniegumu ar smaku izkliedes aprēķinu no nepilna solventa sastāva, savu nostāju iestādei nav pamatojusi. Pieteicējas paskaidrojumiem, ka naftalīna un n-heksāna uztveres slieksnis saskaņā ar pieteicējas izmantotajām smaku novērtējuma vadlīnijām ir tik augsts, ka to smakas ir uztveramas tikai pie ļoti lielas koncentrācijas vai lielā daudzumā, nav izšķirošas nozīmes. Pieteicēja ne iestādei, ne tiesai nav pierādījusi, ka tās plānotajos darbības apjomos smaku koncentrācija no aromātiskajiem ogļūdeņražiem, kuri aprēķinos nav iekļauti, būs tik nebūtiska, ka tie smaku izkliedes aprēķinu neietekmēs. Savu viedokli par smaku izkliedes aprēķinā vērā ņemamajām komponentēm pieteicēja ir skaidri paudusi gan ar atļaujas iesnieguma H sadaļā ietverto apliecinājumu, gan ar savu rīcību administratīvajā procesā iestādē un tiesā. Tāpat pieteicēja smaku izkliedes aprēķinos ņēmusi vērā neatbilstošu solventa uzpildīšanas stundu skaitu – kamēr atļaujas iesnieguma pielikumos ir informācija, ka kopējais emisijas avotu darbības ilgums (uzpildes ilgums) emisijas avotā A 5 (rezervuāri Nr. 93 un Nr. 94, kuros plānots glabāt solventu) ir no 15 līdz 115 stundām gadā, aprēķinos norādītais lielums ir 210 stundas.

Tādējādi no pieteicējas iesniegtā smaku izkliedes aprēķina nav secināms, vai noteikumu Nr. 626 6. un 8.punktā noteiktie smaku mērķlielumi pieteicējas plānotās darbības dēļ netiks pārsniegti.

[4.5] Benzola emisiju aprēķinā nav vērtēta benzola emisija visnelabvēlīgākajos apstākļos atbilstoši noteikumu Nr. 200 12.punkta prasībām. Pieteicējas emisijas limita projektā benzola emisijas ir rēķinātas, ņemot vērā, ka benzola saturs solventā ir 4%, kas saskaņā ar pieteicējas paskaidroto ir vidējā aritmētiskā vērtība benzola koncentrācijai solventā. Atbilstoši solventa drošības datu lapai benzola augstākā iespējamā koncentrācija solventā ir 7%. Pieteicēja nav pamatojusi, ka tā spēs nodrošināt tikai tāda solventa apriti, kura sastāvā esošais benzols nepārsniedz aprēķinā izmantotos 4% vai 5%, kas ir pieteicējas esošajā atļaujā noteiktais maksimālais benzola saturs benzīnā. Turklāt nav saprotams, kā pieteicēja ieguvusi vidējo vērtību 4%, ja tā apgalvo, ka tā nevarēs pārkraut solventu ar benzola saturu vairāk nekā 5%. Argumentam par to, ka pieteicējai ir atļauts pārkraut benzīnu ar solventa saturu ne vairāk kā 5%, nav juridiskas nozīmes, jo šādi atļaujas nosacījumi attiecas uz pieteicējas līdzšinējo, nevis plānoto darbību.

Tā kā likumdevējs ir tieši paredzējis prasību izvērtēt arī iespējami visnelabvēlīgāko piesārņojumu, emisijas aprēķinos izmantojama drošības datu lapā norādītā maksimālā iespējamā benzola koncentrācija solventā. Tādējādi pieteicējas iesniegtie benzola emisijas dati nav objektīvi.

[4.6] Emisijas limitu projektā ir neprecīzi atspoguļots kopējais produktu gada apgrozījums, kas ir viens no apstākļiem, kas dod pamatu secinājumam, ka emisijas limita projektā iegūtie benzola emisijas dati nav pareizi un precīzi.

[4.7] Neraugoties uz biroja secinājumu, ka uz pieteicējas piesārņojošo darbību tiešā veidā nav attiecināmi pārvaldes sākotnējā lēmumā norādītie benzola emisijas mērījumi, kad konstatēts benzola emisijas robežlieluma pārsniegums, ņemot vērā plānotās darbības vietu, kopējo esošo piesārņojuma līmeni un iedzīvotāju sūdzības, jo īpaši jāizvērtē iespējamā piesārņojuma ietekme uz cilvēku veselību un vidi.

Tā kā likumdevējs pierādīšanas nastu ir uzlicis operatoram, no pieteicējas iesniegtajiem benzola emisijas aprēķiniem nav gūstama pārliecība par to, vai pieteicējas plānotās darbības rezultātā netiks pārsniegts benzola emisijas robežlielums.

[4.8] Tā kā pieteicējas iesniegtais iesniegums ar tam pielikumā esošajiem dokumentiem bija neatbilstošs normatīvo aktu prasībām, proti, smaku izkliedes aprēķini bija veikti, neiekļaujot tajos visas solventa sastāvā esošas vielas, savukārt emisijas limitu projektā benzola emisija nebija noteikta visnelabvēlīgāko apstākļu gadījumam, un tā kā konstatētie trūkumi ir tādi, kuru dēļ iestādei nebija iespējams izdarīt secinājumus par piesārņojošo darbību plānoto izmaiņu būtiskumu, iestādei nebija pamata izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

[4.9] Nav pamatots pieteicējas uzskats, ka pārvaldei un birojam bija jāpieprasa no pieteicējas papildu informācija, ja tāda bija nepieciešama lēmuma pieņemšanai, jo noteikumu Nr. 1082 26.punkts paredz pārvaldes tiesības pieprasīt un pieņemt no operatora papildu informāciju, kas precizē iesniegto informāciju un ir nepieciešama lēmuma pieņemšanai. Likumdevējs ir noteicis pienākumu operatoram pirms piesārņojošas darbības veikšanas sniegt informāciju par paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, nosakot arī sniedzamās informācijas apjomu un nosacījumus, pēc kādiem operatoram jāvadās, sagatavojot informāciju.

Iekļaujot atļaujas iesniegumā operatora apliecinājumu, ka atļaujas iesniegumā sniegtā informācija ir patiesa un precīza, likumdevējs garantējis iestādei tiesības paļauties uz to, ka operators iesniedz iestādei vērtēšanai tādu informāciju, kādu tas uzskata par pareizu un nepieciešamu lēmuma pieņemšanai. Tādējādi, arī ja tiek konstatēta kļūdaina informācija, iestādei ir pamats uzskatīt, ka operators tieši šādu informāciju ir vēlējies sniegt iestādei. Līdz ar to, ja operatora iesniegtajā atļaujas iesnieguma dokumentācijā tiek konstatētas kļūdas vai trūkumi, tas ir pamats, lai iestāde atzītu, ka iesniegtais iesniegums ir neatbilstošs normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kas secīgi ir iemesls tam, lai atļauju neizsniegtu.

Iestādei, izskatot iesniegumu un konstatējot minētos trūkumus, nebija pienākuma prasīt pieteicējai papildu informāciju un kļūdu labošanu. Noteikumu Nr. 1082 26.punkta mērķis nav iestādei noteikt pienākumu jebkurā gadījumā dot operatoram iespēju labot atļaujas iesniegumā pieļautās kļūdas un novērst trūkumus, bet gan iegūt informāciju, kas precizē (padara skaidrāku) operatora iesniegto informāciju, ja iestādei kaut kas šajā informācijā ir neskaidrs.

Konkrētajā gadījumā iestādei bija nevis nepieciešama precizējoša informācija, bet tika konstatēti trūkumi, kas bija pamats atzīt, ka pieteicējas iesniegtā informācija sagatavota, neievērojot normatīvo aktu prasības.

Ir noraidāms pieteicējas arguments, ka iestādes rīcība, šajā lietā neprasot informācijas precizēšanu, bet citā lietā – pieprasot, nav konsekventa. Par vienlīdzības principu prevalē tiesiskuma princips. Persona var paļauties uz iestādes konsekventu rīcību tikai gadījumā, ja attiecīgā iestādes rīcība ir balstīta uz tiesību normām. Savukārt, ievērojot, ka pieteicēja konsekventi uzskata par nepamatotām vairākas prasības, kuras tai tika izvirzītas emisijas limita projekta izstrādei, pieteicējas piedāvātā emisijas limita projekta precizēšana, papildus iekļaujot vienīgi naftalīnu, pati par sevi nerada pieteicējas tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Līdz ar to pieteicējas neuzklausīšana šajā jautājumā nav uzskatāma par procesuālo pārkāpumu.

[4.10] Ņemot vērā konstatētās būtiskās nepilnības pieteicējas iesniegtajā atļaujas iesniegumā, pārsūdzētajā lēmumā ir pareizi izdarīti lietderības apsvērumi.

[4.11] Tas, ka pārvalde saskaņā ar noteikumu Nr. 1082 47.punktu nav informējusi pieteicēju par citu institūciju saņemtajiem priekšlikumiem saistībā ar pieteicējas iesniegumu un nav devusi pieteicējai iespēju sniegt savus paskaidrojumus par tiem, ir atzīstams par procesuālu pārkāpumu, tomēr šis procesuālais pārkāpums nav tik būtisks, lai atceltu pārsūdzēto lēmumu.

[4.12] Nav pamatots pieteicējas arguments, ka pirmās instances tiesa nav izlēmusi visus prasījumus lietā. Sprieduma motīvu daļā detalizēti izvērtēts pārsūdzētā lēmuma tiesiskums un secināts, ka iestādei nebija pamata izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu. Tieši tāpēc, ka lēmums atzīts par tiesisku, tika noraidīts pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Lietā arī nav konstatējams, ka tiesvedības laikā lietas faktiskie vai tiesiskie apstākļi būtu mainījušies pieteicējai par labu. 2014.gada 17.decembrī noteikumu Nr. 626 vietā ir stājušies spēkā Ministru kabineta 2014.gada 25.novembra noteikumi Nr. 724 „Noteikumi par piesārņojošas darbības izraisīto smaku noteikšanas metodē, kā arī kārtību, kādā ierobežo šo smaku izplatīšanos" (turpmāk – noteikumi Nr. 724), un tajos vairs netiek paredzēta norma, kas bija ietverta noteikumu Nr. 626 8.punktā. Tādējādi likumdevējs šobrīd ir precizējis strīdu lietā izraisījušās normas. Pieņemot noteikumus Nr. 724, likumdevējs ir pilnībā atteicies no 10 ou_E/m^3 smakas mērķlieluma, atsevišķi atrunājot, ka minētajos noteikumos smakas mērķlielums tiek lietots, neietverot darba vidi, kura raksturota Darba aizsardzības likuma 1.panta 6.punktā. Līdz ar to labvēlīga administratīvā akta izdošana pieteicējai sakarā ar tās 2011.gada 9.maija iesniegumu nav pieļaujama, jo pieteicēja nav pierādījusi, ka smakas mērķlielums, kuru nosaka stundas periodam, nepārsniegs 5 ou_E/m^3 atbilstoši noteikumu Nr. 724 8.punktam.

[4.13] Pieteicējas atsaukšanās uz Augstākās tiesas 2012.gada 7.septembra spriedumu lietā Nr. SKA-495/2012 ir nepareiza, ņemot vērā, ka minētajā spriedumā Augstākā tiesa nav analizējusi smakas mērķlieluma pieļaujamību tādā aspektā, vai tas ir uzņēmuma teritorijā vai ārpus tās. Savukārt pieteicējas arguments, ka ne iestāde, ne tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka atbilstoši pieteicējas iesniegumam un pārvaldes lēmuma 4.punktam solventu ir paredzēts pievienot benzīnam, kurā solventa apjoms sastādīs ne vairāk kā 10%, ir acīmredzami nepamatots. Lēmums ir pieņemts, ņemot vērā pieteicējas norādītos apstākļus, un pirmās instances tiesa ir izvērtējusi visus būtiskākos apstākļus.

[5] Par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar šādiem argumentiem.

[5.1] Apgabaltiesa nepareizi interpretējusi noteikumu Nr. 626 6. un 8.punktu, nepamatoti secinot, ka smakas mērķlielums 10 ou_E/m^3 ir attiecināms vienīgi uz piesārņojošās darbības veikšanas vietu, bet ārpus attiecīgās piesārņojošās darbības veikšanas vietas robežām smakas mērķlielums ir 5 ou_E/m^3. Apgabaltiesa turklāt nepamatoti nav piemērojusi noteikumu Nr. 1290 1.punktu, 11.pielikuma 1.2.apakšpunktu un Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa noteikumu Nr. 182 „Noteikumi par stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projektu izstrādi" (turpmāk – noteikumi Nr. 182) 4.1.apakšpunktu.

Noteikumu Nr. 626 8.punkts attiecībā pret 6.punktu ir speciālā norma, jo 8.punkts ir attiecināms tieši uz A, B un C kategorijas piesārņojošām darbībām, un tieši noteikumu Nr. 626 8.punkts ir piemērojams attiecībā uz pieteicēju.

Bez ievērības atstāta pieteicējas norāde, ka Latvijā vides kvalitātes normatīvi gaisam vispār ir noteikti tikai attiecībā uz gaisa kvalitāti ārpus darba vides, kas tieši izriet no noteikumu Nr. 1290 1.punkta. Arī noteikumu Nr. 182 4.1.apakšpunktā ir noteikts, ka stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projekta izstrādes gaitā atbilstību gaisa kvalitātes normatīviem un vadlīnijām nevērtē rūpnīcu teritorijās vai rūpnieciskajās iekārtās, kur ir spēkā darba drošības un veselības aizsardzības noteikumi. Līdzīga norma ir iekļauta arī noteikumu Nr. 1290 11.pielikuma 1.2.apakšpunktā.

Turklāt darba aizsardzības prasības, nodarbinātajiem saskaroties ar ķīmiskām vielām darba vietās jeb darba vidē, nosaka nevis vides kvalitātes normatīvi, bet gan Darba aizsardzības likums. Pieļaujamo ķīmisko vielu koncentrāciju darba vides gaisā nosaka Ministru kabineta 2007.gada 15.maija noteikumi Nr. 325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās", no kuriem izriet, ka darba vidē pieļaujamā smakas koncentrācija ievērojami pārsniedz noteikumu Nr. 626 8.punktā noteikto. Tādējādi noteikumu Nr. 626 8.punkta attiecināšana uz darba vidi būtu klajā pretrunā ar normatīvajiem aktiem darba aizsardzības jomā.

[5.2] Arī spēkā esošajā Atļaujā ir noteikts, ka, veicot saimniecisko darbību, jāizmanto tehnoloģijas, kas nodrošina smaku emisiju samazināšanu līdz noteiktajai smakas koncentrācijai, kas nepārsniedz mērķlielumu 10 ou_E/m^3, tādējādi apstiprinot, ka attiecībā uz pieteicēju ir piemērojams 10 ou_E/m^3 mērķlielums.

Apgabaltiesa turklāt nepareizi secinājusi, ka Augstākās tiesas 2012.gada 7.septembra spriedumā lietā Nr. SKA-495/2012 nav analizēta smakas mērķlieluma pieļaujamība tādā aspektā, vai tas ir uzņēmuma teritorijā vai ārpus tās, jo minētajā spriedumā mērķlielums 10 ou_E/m^3 ir norādīts tieši kontekstā ar apkārtējo māju iedzīvotāju interešu aizsardzību un smaku traucējumu samazināšanu dzīvojamo māju tuvumā.

[5.3] Nav ņemta vērā noteikumu Nr. 724, kas aizstāja noteikumus Nr. 626, anotācija, no kuras izriet, ka smakas mērķlielums 10 ou_E/m^3 ir saistāms ar Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā garantētajām personas tiesībām uz dzīvi labvēlīgā dzīves vidē, kā rezultātā minētais smakas mērķlielums ir viennozīmīgi bijis un joprojām ir attiecināms uz smakas koncentrāciju ārpus darba vides.

[5.4] Noteikumu Nr. 200 20.punkts ir interpretēts nepareizi, nepamatoti atzīstot, ka iesniegtajā smaku izkliedes aprēķinā neesot ņemtas vērā visas solventa sastāvā esošās vielas. Noteikumu Nr. 200 20.punkta kontekstā smakas koncentrācijas aprēķina mērķiem tieši smaka faktiski ir uzskatāma par vielu, kurai noteikts gaisa kvalitātes normatīvs, proti, noteikumos Nr. 626 noteiktie smakas mērķlielumi. Pieteicēja, iesniedzot stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projektu, tajā ir sniegusi visu informāciju par šo vielu – smaku. Tā kā Latvijas normatīvie akti tiešā veidā neregulē smaku izkliedes aprēķinus, tos nevar uzskatīt par neatbilstošiem normatīvo aktu prasībām. Atzīstot pretējo, iestāde un tiesa pārkāpusi likuma atrunas principu (Administratīvā procesa likuma 11.pants).

Veicot tādas piesārņojošas vielas ietekmes uz gaisa kvalitāti novērtējumu, kurai nav noteikts gaisa kvalitātes normatīvs, operators izmanto atbilstošos literatūras avotos minētās vadlīnijas, vai konsultējas ar attiecīgo vides aizsardzības institūciju, lai noskaidrotu, kādas iekārtas emitētās vielas var neņemt vērā projektā. Līdz ar to spēkā esošais normatīvais regulējums neparedz pienākumu smaku emisijas limita projektā ietvert un analizēt pilnīgi visas vielas, tai skaitā tās, kas tiek emitētas nenozīmīgos daudzumos vai kuru ietekme uz attiecīgo piesārņojumu ir nenozīmīga. Pieteicējas veiktajā novērtējumā tika ietvertas visas tās vielas, kas var radīt būtiskas smakas emisijas. Savukārt pieteicējas novērtējumā neanalizēto komponenšu nenozīmīgā ietekme uz solventa radīto smaku izriet no pieteicējas izmantotajiem literatūras avotiem.

[5.5] Noteikumu Nr. 200 20.punkts paredz operatora tiesības izmantot literatūras avotos minētās vadlīnijas. Publiski pieejamos literatūras avotos dažādu ķīmisko vielu radīto smakas efektu summēšana netiek uzskatīta par pašsaprotamu. Piemēram, viens komponents var nomākt vai likvidēt cita maisījuma sastāvā esošā komponenta smaku. Tāpēc smakas intensitāte parasti nav un nevar būt vienāda ar visu maisījuma sastāvā ietilpstošo elementu smakas intensitātes summu. Turklāt uz aprēķinu veikšanas brīdi pieejamos literatūras avotos un vadlīnijās, kas nosaka smaku modulēšanas metodikā vērā ņemamās komponentes, elementi, kurus nav ņēmusi vērā pieteicēja, netika norādīti kā tādi, kuri būtu ņemami vērā kā smaku veidojošie elementi. Jāņem vērā, ka heksānam un naftalīnam ir augsts smaržas slieksnis, un to ietekme uz smakas izkliedes aprēķina rezultātiem ir maznozīmīga.

[5.6] Apgabaltiesa nepareizi interpretējusi noteikumu Nr. 200 12.punktu, nepamatoti secinot, ka benzola emisijas aprēķinā neesot vērtēta benzola emisija visnelabvēlīgākajos apstākļos, kā arī pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 5. pantā nostiprināto privātpersonas tiesību ievērošanas principu.

Nav ņemts vērā, ka saskaņā ar noteikumu Nr. 1290 7.pielikumu gaisa kvalitātes normatīva (robežlieluma) benzolam noteikšanas periods ir nevis stunda vai diena, bet gan viens kalendārais gads. Tā kā benzola koncentrācija solventa sastāvā svārstās no 1 līdz 7%, ir pamatoti benzola emisijas aprēķinā ņemt vērā benzola koncentrācijas vidējo vērtību gada garumā – 4%, kas atbilst faktiskajam gaisa piesārņojuma līmenim.

Tiesa nav ņēmusi vērā speciālo metodiku – Amerikas Savienoto Valstu Vides aizsardzības aģentūras gaisa piesārņojuma emisijas faktoru apkopojumu AP-42, kas ir izmantojams saskaņā ar noteikumu Nr. 182 10.punktu kā viens no emisiju daudzuma noteikšanai izmantojamo emisijas faktoru avotiem. Šis emisijas faktoru apkopojums paredz izmantot vidējo vielu koncentrācijas sastāvu attiecīgajā produktā.

Nav ņemts vērā likuma „Par piesārņojumu" 31.pants, saskaņā ar kuru pārvaldei bija tiesības un, pamatojoties uz privātpersonas tiesību ievērošanas principu, – arī pienākums gadījumā, ja, pārvaldes ieskatā, aprēķins, izmantojot vidējo benzola koncentrācijas vērtību 4%, nav atbilstošs, iekļaut izsniedzamajā atļaujā attiecīgus papildu nosacījumus, līdzīgi kā tas noteikts šobrīd spēkā esošajā pieteicējai izsniegtajā atļaujā, un nenoraidīt iesniegumu pilnībā.

[5.7] Apgabaltiesa ir ignorējusi Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmo un otro daļu, kas uzliek iestādei pienākumu, izmantojot visas tiesiskās metodes, iegūt informāciju, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešama, lai pieņemtu attiecīgu lēmumu. Tā vietā sašaurināti un nepareizi interpretēts noteikumu Nr. 1082 26.punkts, kurā ir noteiktas pārvaldes tiesības pēc iesnieguma pieņemšanas pieprasīt un saņemt no operatora papildu informāciju, kas precizē iesniegto informāciju vai kas nepieciešama lēmuma pieņemšanai. Proti, pieteicējas iesniegumā nav bijusi ietverta kļūdaina vai nepareiza informācija, bet gan tāda informācija, kas atsevišķos aspektos varētu būt precizējama, papildināma vai izskaidrojama. Turklāt apgabaltiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 15.panta sesto daļu, neievērojot normatīvo tiesību aktu hierarhiju, jo minētā noteikumu Nr. 1082 norma neierobežo iestādes pienākumus, kas izriet no Administratīvā procesa likuma 59.panta, kā arī likuma „Par piesārņojumu" 28.panta septītās daļas.

[5.8] Apgabaltiesa nav pārbaudījusi, vai iestāde ir pareizi izmantojusi tai piešķirto rīcības brīvību, ievērojot arī privātpersonas intereses. Šī pārbaude bija veicama, ņemot vērā, ka pārvalde rīkojās pretēji labas pārvaldības principam, nelūdzot pieteicējai sniegt papildu informāciju vai aprēķinus saistībā ar naftalīna un heksāna ietekmi uz smakas koncentrāciju, solventa sastāvā esošā benzola koncentrāciju u.tml., tā vietā norādot uz šādu aprēķinu neesamību tieši pārsūdzētajā lēmumā, kas nevar būt par adresātam nelabvēlīga administratīvā akta pamatu.

[5.9] Tiesas secinājums, ka, iekļaujot atļaujas iesniegumā operatora apliecinājumu par to, ka atļaujas iesniegumā sniegtā informācija ir patiesa un precīza, likumdevējs esot garantējis iestādei tiesības paļauties uz to, ka operators sniedz pilnīgu informāciju un jebkādi trūkumi vai kļūdas ir pamats atļaujas iesnieguma noraidīšanai, ir pretrunā noteikumu Nr. 1082 26.punktam, kā arī neatbilst tiesību sistēmai kopumā. Informācijas nepieprasīšana atzīstama par būtisku procesuālu pārkāpumu, kas ir patstāvīgs pamats pārsūdzētā lēmuma atcelšanai.

[6] Paskaidrojumos par pieteicējas kasācijas sūdzību pārvalde norādīja, ka pārvaldes apsvērumi par pieteicējas argumentiem jau ir izteikti sākotnējā lēmumā. Pārvalde piekrīt pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem apsvērumiem.

[7] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis uzturēja kasācijas sūdzību, bet Valsts vides dienesta un Vides pārraudzības valsts biroja pārstāvji kasācijas sūdzību neatzina, pamatojoties uz iepriekš sniegtajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[8] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai bija pienākums emisijas limita projektā ietvert visas piesārņojošās darbības rezultātā gaisā emitētās vielas vai vienīgi atsevišķas vielas.

Nosacījumus par emisijas limita projekta saturu laikā, kad pieteicējas iesniegums tika izlemts iestādē, reglamentēja noteikumi Nr. 200, kuri zaudēja spēku 2013.gada 31.martā. Kopš 2013.gada 17.aprīļa emisijas limita projekta saturu reglamentē noteikumi Nr. 182. Ievērojot to, ka pieteicējas prasījums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, apgabaltiesai bija jāpiemēro tie normatīvie akti, kas bija spēkā lietas izskatīšanas laikā. Lai gan apgabaltiesa nepiemēroja noteikumus Nr. 182, tomēr tas nav ietekmējis sprieduma tiesiskumu un nevar būt sprieduma atcelšanas pamats, jo jaunais tiesiskais regulējums – noteikumu Nr. 182 20.punkts – neienes principiālas izmaiņas salīdzinājumā ar noteikumu Nr. 200 20.punktu, par kura piemērošanu lietā ir strīds. Tajā pašā laikā jāatzīst, ka spriedumā pamatoti ir piemēroti arī spēku zaudējušie noteikumi Nr. 200, tā kā pieteicēja izvirzījusi un uzturējusi prasījumu par pārsūdzētā lēmuma tiesiskuma pārbaudi, kas tādējādi prasa pārbaudīt, vai iestāde rīkojusies pareizi tajos tiesiskajos un faktiskajos apstākļos, kas pastāvēja lēmuma pieņemšanas laikā, bet kuri lietas gaitā ir mainījušies.

[9] Augstākā tiesa, pārbaudot pieteicējas kasācijas sūdzības argumentus saistībā ar strīdus jautājumu, atzīst, ka tie nav pamatoti.

Atbilstoši noteikumu Nr. 200 20.punkta pirmajam teikumam emisijas limita projektā operatoram ir pienākums sniegt informāciju par *visām* vielām, kurām ir noteikti gaisa kvalitātes normatīvi, kā arī citām vielām, kuras emitē iekārta. Savukārt saskaņā ar noteikumu Nr. 200 20.1. un 20.2.apakšpunktu, ja iekārta emitē piesārņojošu vielu, kurai nav noteikts gaisa kvalitātes normatīvs, operators izmanto literatūras avotos ietvertās vadlīnijas vai konsultējas ar attiecīgo pārvaldi, lai noskaidrotu, kādas vielas, kuras iekārta emitē nenozīmīgos daudzumos, atļauts neņemt vērā. Kā jau minēts, būtiski līdzīgs regulējums ir arī spēkā esošo noteikumu Nr. 182 20.punktā.

Pieteicējas ieskatā, tās emisijas limita projektā atbilstoši noteikumu Nr. 200 20.punktam nav iekļaujamas visas vielas, bet vienīgi tās, kurām var būt būtiska ietekme uz pieteicējas darbību rezultātā radīto smaku, savukārt tajā neiekļauto vielu ietekme uz solventa radīto smaku ir nenozīmīga, un tās var neņemt vērā atbilstoši pieteicējas izmantotajām vadlīnijām. Šis pieteicējas arguments ir nepamatots.

No noteikumu Nr. 200 20.punkta pirmā teikuma tieši izriet operatora pienākums iekļaut emisijas limita projektā visas operatora darbības rezultātā emitētās vielas neatkarīgi no to emitētā daudzuma vai ietekmes uz kopējo darbības rezultātā radīto smaku. Vienīgais izņēmums, kad operators var neiekļaut emisijas limita projektā atsevišķas emitētās vielas, ir paredzēts noteikumu 20.2.apakšpunktā, proti, ja konkrēto vielu par nenozīmīgu kopējās smakas izraisīšanā ir atzinusi pārvalde, kas ir vienīgi pārvaldes prerogatīva. Ar šo normu cita starpā tiek panākta centralizēta kontrole pār operatoru veikto piesārņojošo darbību radīto tostarp smakas piesārņojumu, nepieļaujot operatoru patvaļīgu atsevišķu vielu neiekļaušanu emisijas limita projektā, pirms kompetentā institūcija, proti, pārvalde ir izvērtējusi to ietekmi uz attiecīgās darbības radīto smaku. Līdz ar to pieteicēja nebija tiesīga patstāvīgi

izlemt, kuras solventa sastāvā ietilpstošās vielas ir iekļaujamas emisijas limita projektā un kuras nav.

Savukārt literatūras avotos ietvertās vadlīnijas atbilstoši noteikumu Nr. 200 20.1.apakšpunktam var tikt izmantotas, vienīgi nosakot emitēto vielu pieļaujamos robežlielumus attiecībā uz gaisa kvalitāti. Proti, skatot kopsakarā noteikumu Nr. 200 20.punktu un 20.1.apakšpunktu, ir secināms, ka, izstrādājot emisijas limita projektu, operators izvērtē emisiju atbilstību noteikumos Nr. 1290 noteiktajiem gaisa kvalitātes normatīviem. Savukārt gadījumā, ja kādai no operatora darbības rezultātā emitētajām vielām noteikumos Nr. 1290 nav noteikts gaisa kvalitātes normatīvs, operators izmanto literatūras avotos ietvertās vadlīnijas, lai noskaidrotu pieļaujamo attiecīgās vielas emisijas daudzumu un koncentrāciju gaisā. Operators nevar atsaukties uz literatūras avotiem, lai neiekļautu emisijas limita projektā atsevišķas emitētās vielas, ja pārvalde nav piekritusi šo vielu neiekļaušanai emisijas limita projektā.

Vispārīgi ir pareizs pieteicējas apgalvojums, ka tieši smaka ir tā, kurai ir noteikts gaisa kvalitātes normatīvs, proti, smakas mērķlielums. Minētais apgalvojums atbilst noteikumu Nr. 626 2.5.apakšpunktā minētajai smakas mērķlieluma definīcijai. Tomēr pieteicēja kļūdaini uzskata, ka tādēļ noteikumu Nr. 200 20.punkta pirmajā teikumā minētā jēdziena „par visām vielām" vietā būtu ielasāms jēdziens „par smaku". Augstākā tiesa norāda, ka smakas mērķlielums ir gala rezultāts noteiktam procesam, un tā aprēķināšanai nepieciešams noiet zināmu ceļu, kur viens no posmiem ir emisijas limita projekta izstrādāšana (noteikumu Nr. 626 12.punkts). Emisijas limita projekta saturu reglamentē noteikumi Nr. 200, tostarp strīdus 20.punkts. No noteikumiem Nr. 200 kopumā izriet, ka emisijas limita projekta būtība ir noteikt, piesārņojošo vielu emisiju daudzumu gaisā no konkrēta piesārņojuma avota. Tad, kad emisijas limita projekts ir izstrādāts un piesārņojošo vielu emisijas daudzums ir noskaidrots, operatoram ir jānovērtē, vai šis emitēto vielu daudzums atbilst gaisa kvalitātes normatīviem, tostarp gaisa kvalitātes normatīviem smakām (smakas mērķlielumiem), kam operators izmanto piesārņojošo vielu izkliedes aprēķina datorprogrammas (noteikumu Nr. 200 11.punkts), kā rezultātā var novērtēt arī smaku koncentrāciju (noteikumu Nr. 626 5.punkts).

Tādējādi šis pieteicējas arguments ir noraidāms, tāpat kā nav patiess pieteicējas apgalvojums, ka normatīvie akti nereglamentē smaku izkliedes aprēķinus.

[10] Pārsūdzētajā lēmumā, vērtējot to, vai pieteicējas plānotās darbības rezultātā netiks pārsniegti noteikumos Nr. 626 noteiktie smaku mērķlielumi, atzīts, ka pēc pieteicējas smaku izkliedes aprēķiniem, kuros nav iekļautas visas vielas, nevar izsecināt, vai smaku mērķlielums nepārsniegs 10 ou_E/m^3 uzņēmuma teritorijā un 5 ou_E/m^3 ārpus tā. Tādējādi izraisījies strīds par noteikumu Nr. 626 6. un 8.punkta piemērošanu, jo pieteicēja uzskata, ka uz to ir attiecināms tikai noteikumu 8.punkts, kas paredz smakas mērķlielumu 10 ou_E/m^3, un ka smakas mērķlielums ir aprēķināms tikai ārpus uzņēmuma teritorijas. Savukārt apgabaltiesa piekritusi biroja viedoklim.

Noteikumu Nr. 626 6.punkta pirmais teikums noteic, ka smakas mērķlielumu – 5 ou_E/m^3 – nedrīkst pārsniegt vairāk par septiņām diennaktīm gadā. Savukārt minēto noteikumu 8.punkta pirmais teikums noteic, ka smakas mērķlielumu 10 ou_E/m^3, kas noteikts A, B un C kategorijas piesārņojošām darbībām, nedrīkst pārsniegt vairāk par septiņām diennaktīm gadā. Savukārt noteikumu Nr. 626 7.punkts noteic, ka lauksaimniecībā izmantojamās zemes smakas, kas radusies, izkliedējot kūtsmēslus un citu organisko mēslojumu, mērķlielumu 8 ou_E/m^3 nedrīkst pārsniegt vairāk par septiņām diennaktīm gadā.

No minēto tiesību normu gramatiskā formulējuma izriet, ka 5 ou_E/m^3 mērķlielums ir vispārējs mērķlielums, kurš ir attiecināms uz ikvienas piesārņojošas darbības radīto smaku, savukārt 8 un 10 ou_E/m^3 mērķlielums ir speciāli noteikts attiecībā uz noteikta veida darbību. Skatot kopsakarā noteikumu Nr. 626 6., 7. un 8.punktu, ir iespējams secināt, ka noteikumu Nr. 626 7. un 8.punkts ir noteikts kā izņēmums no 6.punktā noteiktās vispārējās kārtības, kā uz to pamatoti ir norādījusi arī pieteicēja. Turklāt izņēmumu raksturojošā pazīme ir nevis teritorija, bet gan piesārņojošās darbības veids.

Ja pieņem, ka konkrēta smakas mērķlieluma jeb gaisa kvalitātes normatīva smakām (sk. noteikumu Nr. 626 2.5.apakšpunktu) piemērošana ir atkarīga no teritorijas, tad nozīmi iegūst tas, kādā veidā ir veicami smakas koncentrācijas mērījumi.

Atbilstoši noteikumu Nr. 626 5.punktam smakas koncentrācijas novērtēšanai atļauts izmantot piesārņojošo vielu izkliedes datorprogrammas, kas minētas noteikumos Nr. 200, modelēšanas procesā iegūto smaku koncentrāciju salīdzinot ar šo noteikumu 6., 7. un 8.punktā minēto smaku mērķlielumu. Konkrētajā gadījumā pieteicēja ir izmantojusi šo metodi. Savukārt atbilstoši noteikumu Nr. 200 11.punktam piesārņojošo vielu izkliedes aprēķina datorprogrammas tiek izmantotas, lai novērtētu emisijas limitu atbilstību gaisa kvalitātes normatīviem. Atbilstoši šās metodes jēgai un būtībai (sk. noteikumu Nr. 200 11., 12. un 14.punktu) atbilstība gaisa kvalitātes normatīviem tiek noteikta piesārņojošo vielu izkliedes robežās. Proti, vispirms, modelējot situāciju, tiek noteikts, kādā teritorijā piesārņojošās vielas tiek izkliedētas, bet pēc tam izkliedes robežās tiek noteikta piesārņojošo vielu ietekme uz gaisa kvalitāti. Tātad ar šīs metodes palīdzību tiek noskaidrota atbilstība gaisa kvalitātes normatīviem tādā teritorijā, kuru var ietekmēt piesārņojošā darbība, nevis noteiktās teritorijās, piemēram, uzņēmuma robežās vai ārpus tā robežām, lai gan, protams, ar šo metodi ir iespējams noskaidrot smakas koncentrāciju arī šādā griezumā.

Ievērojot minēto, Augstākā tiesa secina, ka arī smakas koncentrācijas novērtēšanas metode nenorāda uz to, ka attiecībā uz pieteicēju būtu piemērojami divi smakas mērķlielumi atkarībā no teritorijas.

Arī biroja arguments, ka smakas mērķlieluma piemērošana atkarībā no teritorijas – ārpus darba vides vai darba vidē – izriet no apstākļa, ka, summējot blakus esošo operatoru emitēto smaku mērķlielumus, kopējā smakas koncentrācija varētu iegūt nepieļaujamus apjomus, nenoved pie secinājuma, ka tādējādi normas būtu tulkojamas tā, kā to norāda iestāde. Pirmkārt, no šādas problēmas nebūtu iespējams izvairīties arī tad, ja uz pieteicēju būtu attiecināmi divi smakas mērķlielumi un ārpus uzņēmuma teritorijas tas būtu 5 ou_E/m^3. Otrkārt, šai problēmai risinājums ir atrodams normatīvajos aktos. Atbilstoši smakas koncentrācijas novērtēšanai piemērojamai metodei piesārņojošo vielu emisijas izkliedes aprēķinos ņem vērā esošo gaisa piesārņojumu (tuvumā esošo gaisa piesārņojuma avotu aprēķināto (modulēto) piesārņojumu vai arī monitoringā noskaidroto piesārņojošo vielu fona koncentrāciju (noteikumu Nr. 200 14.7.apakšpunkts). Šādos apstākļos arī tad, ja blakus atrastos citi operatori, kuri emitētu piesārņojošās vielas, kopējam smakas koncentrācijas līmenim nevajadzētu pārsniegt 10 ou_E/m^3.

Augstākās tiesas ieskatā, lai varētu atzīt, ka uz pieteicēju ir attiecināmi divi smakas mērķlielumi, būtu jāpastāv regulējumam par to, no kādām teritorijām iegūtie dati būtu izmantojami smaku koncentrācijas noteikšanai, tomēr šāds konkrēts regulējums Atļaujas grozījumu pieprasīšanas laikā nepastāvēja.

Skaidrību šai sakarā ir ieviesuši jaunie noteikumi Nr. 724, kuri tiešā tekstā paredz, ka smakas mērķlielumu nosaka ārpus darba vides (noteikumu 2.4.apakšpunkts, sk. arī šo noteikumu anotāciju) un ka atbilstība smakas mērķlielumam jānodrošina noteiktās teritorijās, kas nav saistītas ar operatora īpašumu (noteikumu 3.punkts). Savukārt no šo noteikumu 43.punkta izriet, ka līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai likumdevēja griba tomēr ir bijusi noteikt vienu smakas mērķlielumu, kurš turklāt ir bijis attiecināms uz vidi ārpus uzņēmuma teritorijas. Proti, norma noteic, ka attiecībā uz esošām piesārņojošajām darbībām, kurām atļauja ir saņemta līdz šo noteikumu spēkā stāšanās datumam, šo noteikumu 8.punktā noteikto mērķlielumu (5 ou_E/m^3) piemēro no 2016.gada 1.janvāra, bet attiecībā uz esošām lauksaimniecības un zivsaimniecības nozares piesārņojošajām darbībām – no 2018.gada

1.janvāra. Līdz minētajiem datumiem smakas mērķlielums ir 10 ou_E/m^3 un to nedrīkst pārsniegt vairāk par 168 stundām gadā – jebkurā vietā ārpus iekārtas un iekārtas teritorijas, kas ir pieejama fiziskām personām, kā arī jebkurā vietā ārpus iekārtas un iekārtas teritorijas, kurā izvietotas pastāvīgas dzīvesvietas.

Ievērojot minēto, apgabaltiesas secinājumi šai sakarā ir nepareizi. Tomēr tas kopumā nav ietekmējis apgabaltiesas secinājumu, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesiskums. Proti, tā kā emisijas limita projekts nesatur visas vielas, pamatojoties uz kurām vispār būtu iespējams izvērtēt emisiju radīto smaku atbilstību mērķlielumam, pārsūdzētajā lēmumā norādītie smakas mērķlielumi konkrētajā gadījumā nemaz netika piemēroti.

[11] Pieteicēja norādījusi, ka apgabaltiesa, atzīstot, ka benzola emisijas aprēķinā nav vērtēta benzola emisija visnelabvēlīgākajos apstākļos, ir nepareizi piemērojusi minēto noteikumu 12.punktu, kurš noteic, ka operators ar datorprogrammu aprēķina (modelē) piesārņojošo vielu izkliedes atbilstoši šo noteikumu 1.pielikumā norādītajiem aprēķinu scenāriju sākotnējo parametru izvēles nosacījumiem un aprēķina gaisa kvalitātes normatīviem vai vadlīnijām, kas minētas attiecīgajos literatūras avotos, atbilstošas procentiles. Lai izvērtētu iespējami visnelabvēlīgāko piesārņojumu, operators papildus modelē scenārijus situācijām, kurās var rasties lielākais piesārņojums piesārņojošās darbības ietekmes zonā, ņemot vērā informāciju par nelabvēlīgiem meteoroloģiskajiem apstākļiem un emisijām dažādos iekārtas darbības režīmos, kā arī avārijas situācijās.

Normas piemērošanas nepareizība, pieteicējas ieskatā, izpaudusies tādējādi, ka benzola koncentrācijas solventā vidējo vērtību tai ļauj piemērot noteikumu Nr. 1290 7.pielikums, kas reglamentē gaisa kvalitātes normatīvu benzolam.

Augstākā tiesa piekrīt, ka saskaņā ar pieteicējas norādītajiem noteikumiem gaisa kvalitātes normatīvs benzolam ir 5 $\mu g/m^3$, kas ir robežlieluma skaitliskā vērtība, kas tiek noteikta gada periodā. Taču šeit ir jāņem vērā, ka noteikumu Nr. 1290 mērķis ir noteikt vispārējus kvalitātes normatīvus gaisam, kādi būtu vēlami, lai novērstu kaitējumu cilvēku veselībai vai videi un nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu ilgākā laika posmā (sk. likuma „Par piesārņojumu" 12.panta pirmo un otro daļu). Savukārt noteikumu Nr. 200 mērķis ir noskaidrot, kādu piesārņojumu rada konkrētais piesārņojuma avots. Šie dati savukārt tiek izmantoti piesārņojošo vielu izkliedes aprēķina datorprogrammā, lai novērtētu emisijas limitu atbilstību gaisa kvalitātes normatīviem (sk. noteikumu Nr. 200 11., 12. un 14.punktu). Benzola koncentrācija solventā jeb šīs vielas daudzums ir sākotnējais parametrs, kas ir jāņem vērā, lai veiktu aprēķinus atbilstoši noteikumu Nr. 1290 7.pielikumā minētajai metodei un nonāktu līdz rezultātam, kas paredz noskaidrot, vai benzola emisijas atbilst gaisa kvalitātes normatīvam. Šādos apstākļos nav nedz loģiski, nedz pamatoti sagaidīt, ka šo divu dažādo skaitļu aprēķinu pamatā būs vienas un tās pašas metodes.

Pieteicēja izvirzījusi arī argumentu, ka apgabaltiesa nav ņēmusi vērā speciālo metodiku – Amerikas Savienoto Valstu Vides aizsardzības aģentūras gaisa piesārņojuma emisijas faktoru apkopojumu AP-42, kas ir izmantojams saskaņā ar noteikumu Nr. 182 10.punktu kā viens no emisiju daudzuma noteikšanai izmantojamo emisijas faktoru avotiem.

Uz šo, pirmkārt, jānorāda, ka pieteicēja, pamatojot to, kāpēc aprēķinos ir ņemama vērā vidējā benzola koncentrācija, izvirzījusi divus savstarpēji pretrunīgus argumentus. Līdz ar to nav īstas skaidrības par to, kas, pieteicējas ieskatā, noteic pieteicējas tiesības vai pienākumu aprēķinos ņemt vērā tieši vidējo benzola koncentrācijas līmeni solventā. Otrkārt, pieteicēja, apgalvojot, ka no tās piemērotās emisijas faktoru apkopojuma izriet pieteicējas pienākums aprēķinos izmantot vidējo vielu koncentrācijas sastāvu attiecīgajā produktā, nav iesniegusi šo apgalvojumu apstiprinošus pierādījumus. Treškārt, Augstākā tiesa nesaskata, kā pieteicējas arguments prevalē pār Latvijas tiesību normās noteikto nepieciešamību noskaidrot iespējami visnelabvēlīgāko piesārņojumu, kuru nevar noskaidrot, ja aprēķinu pašos pamatos ir iekļauti emitēto vielu daudzuma vidējie dati.

Ievērojot to, ka pieteicējas iesnieguma noraidīšanas pamatā ir bijuši vairāki apstākļi, nozīmi zaudē arguments par to, ka pārvalde varēja noteikt Atļaujā papildu nosacījumus par pieļaujamo benzola koncentrācijas vērtību, bet nenoraidīt pieteicējas iesniegumu pilnībā, jo nav zināms, kā iestāde būtu rīkojusies, ja šis būtu vienīgais trūkums emisijas limitu aprēķinā.

Papildus Augstākā tiesa vērš uzmanību, ka noteikumus Nr. 200 lietas gaitā ir aizstājuši noteikumi Nr. 182, kā tas ir norādīts šā sprieduma 8.punktā. Lai arī apgabaltiesa nav piemērojusi tiesību normas, kas ietvertas jaunajos noteikumos, tomēr arī šajā gadījumā tas nav ietekmējis sprieduma tiesiskumu kopumā, jo, pirmkārt, apgabaltiesa pamatoti atzina, ka pieteicējai nepienākas labvēlīgs administratīvais akts jau uz šā sprieduma 9.punktā norādīto apstākļu pamata, un, otrkārt, noteikumi Nr. 182 satur būtiski līdzīgu regulējumu, kas ir piemērojams konkrētā strīdus kontekstā, kas tādējādi nemaina apgabaltiesas izdarīto secinājumu būtību.

[12] Pieteicēja ir norādījusi, ka apgabaltiesa nav ņēmusi vērā Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmo un otro daļu un likuma „Par piesārņojumu" 28.panta septīto daļu, kā arī nepareizi iztulkojusi un piemērojusi noteikumu Nr. 1082 26.punktu, jo atbilstoši minētajām tiesību normām tieši iestādei bija pienākums patstāvīgi noskaidrot trūkstošo informāciju pieteicējas pieprasītās atļaujas izsniegšanai vēl pirms lēmuma pieņemšanas, vēršoties pie pieteicējas un izprasot attiecīgo informāciju. Nelūdzot pieteicējai iesniegt papildu informāciju, pieteicējas ieskatā, tika pārkāpts arī labas pārvaldības princips. Tātad pēc būtības pieteicēja uzskata, ka atbilstoši minētajām tiesību normām pienākums noskaidrot nepieciešamo informāciju, lai izlemtu jautājumu par izmaiņu veikšanu Atļaujā, gulstas tieši uz iestādi.

Pieteicēja pareizi norāda, ka no Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmās un otrās daļas izriet iestādes pienākums iegūt informāciju, kas nepieciešama administratīvā akta pieņemšanai. Pēc būtības šajā pantā nostiprināts objektīvās izmeklēšanas princips, kas paredz apstākļu noskaidrošanas nastu uzlikt uz iestādes pleciem (*sal. Briede J., Višķere I. 59.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 554.lpp.*).

Tomēr šeit ir jāņem vērā apstāklis, ka pieteicēja prasa labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kas savukārt nozīmē pieteicējas līdzdarbības pienākumu nepieciešamo apstākļu noskaidrošanā, līdzdarbības pienākuma apjoms atkarīgs no tā, cik ļoti pieteicēja ir ieinteresēta administratīvā akta saņemšanā (*turpat, 565.lpp.*). Turklāt konkrētajā gadījumā speciālie normatīvie akti, kas reglamentē piesārņojošo darbību veikšanu, jau sākotnēji noteic operatoram pienākumu sniegt noteikta veida informāciju, lai varētu saņemt pieprasīto atļauju.

Tā likuma „Par piesārņojumu" 6.panta pirmā un trešā daļa attiecīgi paredz, ka operators pirms piesārņojošas darbības uzsākšanas vai būtiskas izmaiņas apzina informāciju par tās iespējamo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, un operatoram ir pienākums sniegt informāciju vides aizsardzības institūcijām, kuras saskaņā ar šo likumu atbild par atļauju izsniegšanu un kontroli. Minētā likuma 28.panta otrā daļa reglamentē, kāda informācija operatoram ir jāiesniedz, piesakot A un B atļauju. Uz pienākumu iesniegt noteikta veida informāciju norāda arī citas tiesību normas.

Tātad no speciālajām tiesību normām izriet, ka pieteicējai pirmajai ir jāsper solis informācijas nodrošināšanā, lai apliecinātu, ka tai ir tiesības saņemt labvēlīgu administratīvo aktu.

Tas, protams, neizslēdz iestādes iesaistīšanos informācijas ieguvē, uz ko konkrētajā gadījumā norāda arī speciālās tiesību normas – noteikumu Nr. 1082 25.punkts, kas paredz informācijas pieprasīšanas procedūru vēl pirms iesniegums tiek pieņemts, un noteikumu Nr. 1082 26.punkts, kas noteic, ka pārvaldei pēc iesnieguma pieņemšanas ir tiesības pieprasīt un saņemt no operatora papildu informāciju, kas precizē iesniegto informāciju vai kas nepieciešama lēmuma pieņemšanai.

Taču iepriekš minētās normas piemērošana būtu adekvāta un piemērota gadījumā, ja lietā nepastāvētu strīds par iesniedzamās informācijas apjomu

vai sastāvdaļām. Tomēr konkrētajā gadījumā no lietas kopumā izriet, ka pieteicēja jau sākotnēji nav piekritusi atsevišķiem pārvaldes un vēlāk arī biroja argumentiem pēc būtības, tādējādi paužot uzskatu, ka konkrētā informācija nemaz nav iesniedzama, kas atspoguļojas arī kasācijas sūdzības argumentos. Šādos apstākļos iestādei nevar pārmest objektīvās izmeklēšanas principa un labas pārvaldības principa pārkāpumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Augstākā tiesa

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 27.februāra spriedumu, bet SIA „„Ventspils nafta" terminmāls" kasācijas sūdzību noraidīt. Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese (*personiskais paraksts*) Dz. Amerika

Tiesnese (*personiskais paraksts*) V. Kakste

Tiesnese (*personiskais paraksts*) R. Vīduša